فصلنامه علمی ـ پژوهشی پژوهش‌نامهٔ تاریخ اسلام
سال ششم، شماره بیست و سوم، پاییز ۱۳۹۵
صفحات ۱۱۱ – ۱۱۹

# محمد اسد و گروش به اسلام[۱]

**عباس احمدوند**[۲]
**محمد عباسی**[۳]

**چکیده**

مطالعات اسلامی درغرب، همواره با انگیزه‌ها و اهداف مختلف تبشیری، سیاسی، استعماری و اقتصادی بوده، چنان که دسته‌ای از نویسندگان و پژوهشگران به نقد و بررسی آن‌ها روی کرده‌اند، اما وجه دیگر مطالعات مستشرقان؛ یعنی مطالعه و تحقیق در باب اسلام و به قصد ایمان آوردن و گروش به این دین، تاکنون مورد توجه درخور قرار نگرفته است. یکی از اینان لئوپولد ویس[۴] خاورشناس برجسته یهودی بود که با گرایش به اسلام و گزینش نام محمد اسد برای خویش وارد جرگه مسلمانی شده است. پژوهش حاضر با رویکرد زمینه شناسانه، به بررسی دلایل و زمینه‌های گروش او به دین اسلام می‌پردازد و علاوه بر آن نشان می دهد که چگونه محمد اسد در آثاری که درباره اسلام نوشته است، اندیشه‌های اسلامی معاصر را به نقد می‌کشد و از اندیشه‌های اسلامی، به زعم خویش اصیل، دفاع می‌کند. اسد در جستجوی راهی برای برون‌رفت از سیر نزولی مسلمانان و درمان عقب ماندگی آنها بوده و می‌کوشید با تأکید بر حس اعتماد در میان مسلمانان، آنها را به مقاومت در برابر فرهنگ‌های دیگر برانگیزد.

**واژگان کلیدی:** اسلام، غرب، اسلام‌شناسی، گروش به اسلام، محمد اسد (لئوپولد ویس)

---

۱. مقاله حاضر برگرفته از طرح پژوهشی "زندگی و آثار مستشرقان مسلمان" است که با پشتیبانی صندوق حمایت از پژوهشگران و فناوران کشور، به انجام رسیده است.

۲. استادیار دانشگاه شهید بهشتی. (نویسنده مسؤول) a.ahmadwand@gmail.com

۳. عضو هیئت علمی بنیاد دائره‌المعارف اسلامی. mohamad.abbasi1363@gmail.com

دریافت: ۹۵/۱۰/۲۵؛ پذیرش: ۹۶/۰۱/۲۵

1.Leopold Weiss

[ Downloaded from journal.isihistory.ir on 2026-11-05 ]

[ DOR: 20.1001.1.22519726.1395.1.23.6.8 ]

## مقدمه

حضور مسلمانان در کشورهای غربی، رفت‌وآمد غربی‌ها به کشورهای اسلامی و آشنا شدن آنها با زبان و فرهنگ مسلمانان، موجب شد که غربی‌ها، با اسلام و مسلمانان مستقیماً و بدون واسطه آشنا شوند. این موضوع در تغییر نگرش برخی از اسلام‌شناسان نسبت به اسلام مؤثر بود؛ به‌گونه‌ای که در سده نوزدهم و بیستم میلادی، برخی از اسلام‌شناسان، نگاهی متفاوت نسبت به اسلام و مسلمانان پیدا کردند و حتی مسلمان شدند و کوشیدند اسلام را به‌عنوان دینی الهی به غرب و مسیحیان معرفی کنند. محمد اسد، خاورشناس یهودی اتریشی- لهستانی، یکی از این افراد است. به سبب اعتبار و شهرت محمد اسد در مطالعات اسلامی، آثار مختلفی درباره او و تفکراتش نگاشته شده است. ابراهیم احمد باوانی[1] در کتاب <اسلام انتخاب ما[2]>، (بی‌جا، ۱۴۱۳/۱۹۹۲)، به معرفی برخی از مستشرقان مسلمان، از جمله محمد اسد پرداخته است. رفاعی حسن[3] کتاب مستقلی با عنوان <تفکرات سیاسی محمد اسد[4]>، (مونترال، ۱۹۹۸) دارد و ماضیه محمود[5] نیز تک‌نگاری ارزشمندی درباره شیوه‌ای که محمد اسد در تفسیر *قرآن کریم* به کار بسته، با عنوان < تفسیر محمد اسد: مطالعه‌ای تحلیلی در باب روش‌شناسی او[6] >، (مالزی، ۲۰۰۷) تألیف کرده است. بااین حال تاکنون اثر مستقلی درباره دلایل گرویدن اسد به اسلام و اندیشه‌ها و افکار اسد پس از مسلمانی، نوشته نشده است. این مقاله می‌کوشد علاوه بر معرفی محمد اسد، به این پرسش‌ها پاسخ دهد که دلایل و انگیزه‌ها و زمینه‌هایی که باعث شد او دین اسلام را برگزیند، چه بود؟ و افکار و اندیشه‌های او پیش از گروش به اسلام و پس از آن چگونه بود؟

1. Ebrahim Ahmed Bawany
2. Islam –our choice
3. Rifai Hasan
4. The political Thought of Muhammad Asad
5. Maziah Mahmud
6. The Tafsir of Muhammad Asad: An analytical study of his methodology



[ Downloaded from journal.isihistory.ir on 2026-11-05 ]
[ DOR: 20.1001.1.22519726.1395.1.23.6.8 ]

## زندگی‌نامه محمد اسد

لئوپولد ویس در ۲ جولای ۱۹۰۰ در خانواده یهودیِ اهل اتریش ـ لهستان، در شهر لووف[1] در ایالت گالیسیا شرقی[2] در لهستان (امروز در اوکراین) زاده شد. او دومین فرزند خانواده و پدربزرگش از خاخام‌های ارتدوکس یهودی در شهر چرنویستی[3] مرکز ایالت بوکوینا[4] در اتریش بود. پدر محمد اسد، آکفیوا ویس[5]، برخلاف اجدادش که همه خاخام بودند، به حرفه وکالت مشغول شد. مادر محمد اسد، ملکا[6]، نیز دختر یکی از بانکداران ثروتمند به نام مناهیم میندل فیگنبوم[7] بود (Rifai Hasan, 10؛ Gingrich, 12 ؛Hoenger, 2؛ Maziah Mahmud , 8). محمد اسد به زبان‌های عبری، آرامی و آلمانی که زبان مادری‌اش بود، تسلط داشت و می‌توانست به زبان‌های فارسی، اردو، عربی، پرتغالی، اسپانیولی و فرانسه صحبت کند و به زبان انگلیسی نیز بنویسد. او در جریان جنگ اول جهانی به ارتش اتریش پیوست. دو سال بعد در ۱۹۲۰ به دانشگاه وینا[8] رفت تا در رشته تاریخ هنر و فلسفه تحصیل کند اما در ۱۹۲۲ تصمیم گرفت در برلین روزنامه‌نگاری بخواند. او به عنوان خبرنگارِ خارجی «فراکفورت زیتوگ[9]» به کشورهای ایران، سوریه، عراق، کردستان، افغانستان، مصر، اردن و آسیای مرکزی سفر کرد. پس از بازگشت به فرانکفورت، به مطالعات اسلامی پرداخت و در ۱۹۲٦ در برلین، به دین اسلام گروید و نام اسلامی محمد اسد را برای خویش برگزید (Asad, *The road to Mekka*, 1؛ Rifai Hasan, 10-11,13). او به همراه همسرش السا[10] که او هم، مسلمان شده بود به حج رفت و شش

1. L'vov
2. Estern Galicia
3. Czernowitz
4. Bukavia
5. Avika Weis
6. Malka
7. Menahem Mendel Feigenbum
8. Frankfurt
9. Frankfurter Zeitung
10. Elsa



[ Downloaded from journal.isihistory.ir on 2026-11-05 ]
[ DOR: 20.1001.1.22519726.1395.1.23.6.8 ]

سال در سرزمین حجاز زندگی کرد. در ۱۹۳۰ اسد در شهر مدینه تشکیل خانواده داد و با زنی به نام منیره ازدواج کرد که حاصل ازدواج آنان یک فرزند بود (Hoenger, Ibid ؛ Asad, Ibid).

محمد اسد در ۱۹۳۲ به هند سفر کرد و در شهرهای آمریتسر[1]، لاهور، سرینگر[2]، دهلی و حیدرآباد دکن اقامت کرد. وی در همین سال با محمد اقبال، فیلسوف و شاعر هندی آشنا شد. سپس ۱۹۳۷ تا ۱۹۳۸ ویراستار «*مجله فرهنگ اسلامی*[3]»، حیدرآباد دکن بود (Munir Amir, 265-266؛ Rifai Hasan,16). در جریان جنگ دوم جهانی، دولت بریتانیا در هند اسد را که شهروند اتریش بود، از سپتامبر ۱۹۳۹ تا ١٤ آگوست ١٩٤٥ بازداشت کرد. چندی بعد محمد اسد شهروند کشور تازه تأسیس پاکستان شد و بعدها چندین منصب دیپلماتیک و اداری چون مدیر «دپارتمان احیاء اسلامی» و معاون وزیر (بخش خاورمیانه) در وزارت امور خارجه پاکستان و نماینده پاکستان در سازمان ملل متحد، به وی سپرده شد (Asad, *the road to Mekka*, 2 ). وی از بنیانگذاران دپارتمان مطالعات اسلامی در دانشگاه پنجاب بود و با کوشش او، بهترین متخصصان این حوزه برای تدریس به این دانشگاه فراخوانده شدند (Munir Amir, 268). محمد اسد در پایان عمر به همراه همسر سومش، پولا حمیده اسد، آمریکاییِ لهستانی الاصل و پیرو مذهب کاتولیک که او هم مسلمان شده بود، به اسپانیا بازگشت و در ۲۳ ژانویه ۱۹۹۲ در ۹۱ سالگی درگذشت(Asad, *The law ours and other essays* , ix ؛ Rifai Hasan, 25).

## زمینه‌ها و دلایل گرش محمد اسد به اسلام

محمد اسد به نقاط دوردستی از کشورهای بین صحرای لیبی تا پامیر و تنگه بسفور تا دریای عرب سفر کرد و با پادشاهان، رهبران و مردمان مسلمان گفتگو کرد.

1. Amritsar
2. Srinagar
3. Islamic Culture



[ Downloaded from journal.isihistory.ir on 2026-11-05 ]
[ DOR: 20.1001.1.22519726.1395.1.23.6.8 ]

حاصل این سفرها کتابی با عنوان <*اسلام بر سر دوراهی*[1]، چاپ ۱۹۳٤>، بود. این اثر که یکی از شاهکارهای زمانه خودش به شمار می‌آمد، به بررسی سیر نزولی مسلمانان می‌پردازد و راه مقابله با یورش تمدن غربی را افزایش حس اعتماد به نفس در بین مسلمان می‌داند (Rifai Hasan,15؛ برای آگاهی بیشتر درباره این کتاب نک: Asad, *Islam at the crossroads* , 29-62). کتاب <*راهی به‌سوی مکه*[2]، چاپ ۱۹٥٤>، یکی از آثار مهم و بی‌نظیر محمد اسد است درباره نیمه نخست زندگی وی از گرویدن به اسلام در ۱۹۲٦ تا گزارش سفرهای او حجاز در اواخر تابستان ۱۹۳۲. (Asad, *The road to Mekka*, 1-9 ؛ Rifai Hasan,17). کتاب <*مبانی دولت و حکومت در اسلام*[3]، چاپ ۱۹٦۱>، نخستین بار در دانشگاه کالیفرنیا در ۱۹٦۱ به چاپ رسید. این اثر به زبان‌های عربی و اردو نیز ترجمه شد (Asad,*The Principles of State and Government in Islam, vii* ). محمد اسد در این کتاب، بنیادهای حکومت اسلامی را بر اساس دستورات *قرآن کریم* و سخنان پیامبرﷺ تبیین کرده است. او معتقد است حاکمیت صحیح از سوی خداوند وضع می‌شود و پیروان نیز می‌بایست تمامی امور اقتصادی خویش را با توجه به این حکومت برقرار سازند. در درون این چارچوب، او نشان می‌دهد که حکومت اسلامی قابلیت انعطاف پذیری دارد و مواردی نظیر دموکراسی پارلمانی، نهادهای ریاست جمهوریِ آمریکایی و قوه قضاییه در آن نهفته است. در نتیجه بیداری دوباره اسلامی به معنی احیاء حکومت روحانیان آن‌چنان‌که در گذشته سابقه داشته، نیست (Rifai Hasan, 17). ترجمه و شرح *صحیح بخاری* به زبان انگلیسی با عنوان <*صحیح بخاری: سال‌های نخستین اسلام*[4]، چاپ ۱۹۸۱>. کتاب <*پیام قرآن*[1]، چاپ ۱۹۸۰>،

1. Islam at the Crossroads
2. The Road to Mecca
3. The Principles of State and Government in Islam
4. Sahih Al-Bukhari: The Early Years of Islam



[ Downloaded from journal.isihistory.ir on 2026-11-05 ]
[ DOR: 20.1001.1.22519726.1395.1.23.6.8 ]

ترجمه *قرآن کریم* به زبان انگلیسی همراه با شرح و تفسیر کـه اتمـام آن ۱۷ سـال زمـان برد (Rifai Hasan, 14,18,20-21). کتاب <*این قـانون مـا اسـت و سـایر مقـالات*[2]، چـاپ ۱۹۸۷>؛ که مجموعه مقالاتی درباره تفکرات سیاسی و دینـی مسـلمانان شـامل مبـاحثی نظیر «پاسخ‌های اسلام»، «ندای همـه مسـلمانان»، «نگـرش ادیـان نسـبت بـه یکـدیگر» و «چشم‌انـداز بیـت‌المقـدس» اسـت (Rifai Hasan ,21؛ بـرای آگـاهی بیشـتر دربـاره ایـن موضـوعات نـک: Asad, The *law ours and other essays*, 89-118,137,175-181 ). وی در ۱۹۲۶ در شهر برلین بـه دیـن اسـلام گرویـد و نـام اسـلامی «محمـد اسـد» را بـرای خویش برگزید ( Asad, *the road to Mekka,1* 20 , Bawany ).

توجه اسد به اسلام، نخستین بار از ایـن موضـوع آغـاز شـد کـه دریافـت، قـرآن بـه عنوان کتاب مقدس اسـلام، بـرخلاف کتابهـای آسـمانی ادیـان دیگـر، تحریـف نشـده و تعالیم اسلامی بر خواسته از قرآن از انسـجام، اسـتحکام و یکپـارچگی برخـوردار اسـت و اسلام برای همه امور زنـدگی بشـری، تعـالیم منسـجمی دارد. دیـن اسـلام بـه عنـوان دینی عملی که آموزه‌هایش رونق بخش زندگی است، اسـد را مجـذوب سـاخت. عـلاوه بر کاربردی بودن تعالیم اسـلام، اصـالت ایـن تعـالیم و کلیّـت شـگفت‌انگیـز و سـاختار منسجم تعالیم اخلاقی و برنامه زنـدگی عملـی آن، بـیش از پـیش اعتقـاد وی را دربـاره اسلام استوار ساخت (Bawany, 22).

آنچه بیش از اندازه نظر محمد اسد را به دین اسلام جذب کرد، کلیّـت شـگفت‌انگیـز و ساختار منسجم تعالیم اخلاقی و برنامه زندگی عملـی اسـلام، نـه جنبـه خاصـی از آن تعالیم بود. محمد اسد پس از مسلمانی، به مطالعـات اسـلامی پرداخـت و مـدت زیـادی را در مدینه گذراند و در محیطی که دین اسلام بـه توسـط پیـامبر تبلیـغ‌شـده بـود قـرار گرفت. همچنین حجـاز، محـل تجمـع علمـا مسـلمان از کشـورهای مختلـف و برپـایی جلسات درس و مناظره بود و وی را قـادر مـی‌سـاخت تـا مـذاهب مختلـف اسـلامی و

1. The Message of The Qur'an

2. This Law of Ours and Other Essays



[ Downloaded from journal.isihistory.ir on 2026-11-05 ]
[ DOR: 20.1001.1.22519726.1395.1.23.6.8 ]

دیدگاه‌های اجتماعی مسلمانان را مقایسه کند. در نهایت وی به این اعتقاد راسخ رسید که اسلام به‌عنوان یک اتفاق معنوی و اجتماعی، هنوز برخلاف زیان‌هایی که به‌واسطه نقص مسلمانان در آن ایجاد شده است، بزرگ‌ترین نیروی زندگی‌بخشی است که بشریت تجربه کرده است. از آن پس همه علاقه و همت وی پیرامون احیاء اسلام متمرکز گردید (Bawany, 21 – 22).

## اندیشه‌های دینی و سیاسی محمد اسد (پیش و پس از گروش به اسلام)

به باور محمد اسد، زندگی مسلمانان امروزی از تعالیم دینی فاصله گرفته و به سوی کوته بینی و لذت دنیوی متمایل شده است. وی دلیل اصلی انحطاط اجتماعی و فرهنگی مسلمانان را، فراموشی تعالیم اسلام می‌داند. از نظر اسد، تعالیم اسلام، محکم و بی‌اندازه کاربردی هستند. از این رو وی مشتاقانه در پی پاسخ به این پرسش بود که چرا مسلمانان این تعالیم را رها کرده‌اند. در نتیجه به سفرهای طولانی رفت و از کشورهای بین صحرای لیبی تا پامیر و بسفور تا دریای عرب، دیدن کرد و با اغلب متفکران مسلمان، این پرسش را در میان می‌گذارد. در این سفرها وی هنوز مسلمان نشده بود، با مسلمانان درباره اسلام گفتگو می‌کرد و از اسلام دفاع می‌کرد (Bawany, Ibid).

اسد با آنکه خود یهودی بود، در سال‌های اقامت در فلسطین (از ۱۹۲۲ به بعد) مباحثاتی با رهبران صهیونیست انجام داد و انتقاداتی به تشکیلات آنها وارد ساخت (Rifai Hasan,16). وی از سپتامبر ۱۹٤٦ تا فوریه ۱۹٤۷ ماهنامه *«عرفات»* را در لاهور به چاپ رساند و به نقد برخی از تفکرات اسلامی رایج در جهان معاصر پرداخت که به زعم وی با اسلام حقیقی مغایرت داشت (Rifai Hasan, Ibid؛ Hoenger 3).

محمد اسد در آگوست ۱۹٤۷ از جدایی پاکستان از هند و تشکیل دولت اسلامی در پاکستان، حمایت کرد. وی در جبهه مدرنیست‌ها و لیبرال‌هایی قرار داشت به «دولت شریعت» اعتقاد داشتند. و نگرش آنان با ابن تیمیه و فضل الرحمن و ابوعلی



[ Downloaded from journal.isihistory.ir on 2026-11-05 ]
[ DOR: 20.1001.1.22519726.1395.1.23.6.8 ]

مودودی درباره تشکیل حکومت اسلامی تفاوت چندانی نداشت. از نظر محمد اسد، دولت اسلامی وسیله‌ای است که از طریق آن ارزش‌های اخلاقی اسلامی در زندگی سیاسی- اجتماعی «امّت» به اجرا درمی‌آید (Rifai Hasan ,157) . به باور اسد حکومت اسلامی قابلیت انعطاف‌پذیری دارد و مواردی نظیر دموکراسی پارلمانی، نهادهای ریاست جمهوریِ آمریکایی و قوه قضاییه با اسلام قابل تطبیق است ( Rifai Hasan,17).

## نتیجه

محمد اسد، از دریچه مطالعات اسلامی به اسلام رهنمون شد و علاقه او به شناخت ملت‌های مختلف و دریافت تفاوت اساسی زندگی مسلمانان با اروپائیان، او را به مطالعات اسلامی علاقه‌مند ساخت. در این مسیر مواردی چون اصیل و کاربردی بودن تعالیم اسلام؛ کلیّت شگفت‌انگیز و ساختار منسجم تعالیم اخلاقی و برنامه زندگی عملی اسلام، نه جنبه خاصی از آن و عدم تحریف *قرآن کریم* در مقایسه با دیگر کتب مقدس، در جذب او به اسلام دخالت داشت. از نظر وی، اسلام بزرگ‌ترین نیروی زندگی‌بخشی است که بشریت تجربه کرده است. تمام علاقه اسد پس از مسلمان شدن، پیرامون احیاء اسلام متمرکز گردید. ازاین‌رو ۱۷ سال از عمرش را برای ترجمه‌ی *قرآن کریم* به زبان انگلیسی گذاشت. وی پیش از گروش به اسلام و پس از آن همواره ارتقای جامعه اسلامی را در مد نظر داشت و عدم پیروی از تعالیم راستین اسلام را دلیل انحطاط فرهنگی و اجتماعی جوامع مسلمان می‌دانست. اسد پس از اینکه به دین اسلام گروید به مانند دیگر متفکران اسلامی چون ابن تیمیه و فضل الرحمن و ابوعلی مودودی، بر تشکیل حکومت اسلامی تأکید داشت و آن را ابزاری برای جاری شدن ارزش‌های اخلاقی اسلامی در زندگی سیاسی- اجتماعی «امّت مسلمان» می‌دانست.



[ Downloaded from journal.isihistory.ir on 2026-11-05 ]
[ DOR: 20.1001.1.22519726.1395.1.23.6.8 ]

## منابع


- Asad, Muhammad, The *law ours and other essays*, Kuala Lumpur, Islamic Book Trust, 2001.
- Asad, Muhammad, *the Principles of State and Government in Islam*, Kuala Lumpur, Islamic Book Trust, 1999.
- Asad, Muhammad, *Islam at the crossroads*, Gibraltar, Dar Al- Andalus, 1982.
- Asad, Muhammad, *the road to Mekka*, New Delhi, Islamic Book Service, 2004.
- Bawany, Ebrahim Ahmed, *Islam our choice*, 1413/ 1992.
- Gingrich, Andre, "Ein löwe Im Gegenlight" in *Leopold Weiss alias Muhammad Asad*, bohlau, 2008.
- Rifai Hasan, Pipi Ahmad , *The political Thought of Muhammad Asad*, a thesis of Department of Religion (M A), Montreal, Concordia University, 1998.
- Hoenger, Tobias, *Muhammad Asad: a mediator between the Islamic and the Western World*, Auflage, 2010.
- Mahmud, Maziah , *The Tafsir of Muhammad Asad: An analytical study of his methodology*, Malaysia, Kulliyyah of Islamic Revealed Knowledge and Human Sciences, International Islamic University, 2007.
- Munir Amir, Zahid, "Muhammad Asad architect of department of Islamic studies at Punjab University" in *Muhammad Asad an Australian Jewish convert to Islam*, edited &complied by M. Ikram Chaghataei, Lahore, 2015.





[ Downloaded from journal.isihistory.ir on 2026-11-05 ]
[ DOR: 20.1001.1.22519726.1395.1.23.6.8 ]